

Datum
2022-02-16
Vår referens
Ulrika Lagergren
Utvecklingssekreterare
ulrika.lagergren@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Uppdrag budget 2018 - Kartlägga förekomsten av föroreningar av plast, mikroplast och läkemedelsrester i Malmös vatten och lämna förslag på åtgärder **STK-2018-1354**

Sammanfattning

I budgeten för 2018 utgick ett uppdrag till tekniska nämnden och miljönämnden att kartlägga förekomsten av plast, mikroplast och läkemedelsrester i Malmös vatten. I uppdraget ingick även att lämna förslag på åtgärder. Arbetet har utförts genom en arbetsgrupp bestående av tjänstepersoner från fastighets- och gatukontoret, miljöförvaltningen och VA Syd. Arbetet har delats upp i tre separata utredningar vilka redovisas i ärendet nedan. Var och en av dessa utredningar ger förslag på åtgärder. Stadskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att godkänna redovisningen av budgetuppdraget ”Kartlägga förekomsten av plast, mikroplaster och läkemedelsrester i Malmös vatten”.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige godkänner redovisningen av budgetuppdraget ”Kartlägga förekomsten av plast, mikroplaster och läkemedelsrester i Malmös vatten”.
2. Kommunfullmäktige uppmanar tekniska nämnden, miljönämnden samt VA Syd att, inom befintlig budgetram, arbeta vidare utifrån rapportens rekommendationer.

Beslutsunderlag

- Miljönämnden beslut 190521 §81
- Slutrapport av uppdrag från kommunfullmäktige om utredning av plaster, mikroplaster och läkemedel i Malmös vatten
- Kartläggning av makroplast i Malmös vatten
- Utredning av förekomsten av läkemedelsrester i Malmö stad
- Förekomst av mikroplaster i Malmös vatten
- Tekniska nämnden beslut 190523 §141 med Reservation (V) och Särskilt yttrande (MP)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 220228 Uppdrag budget 2018 - Kartlägga förekomsten av föroreningar av plast, mikroplast och läkemedelsrester i Malmös vatten och lämna förslag på åtgärder

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-02-28

Kommunstyrelsen 2022-03-16

Kommunfullmäktige 2022-03-31

Beslutet skickas till

Tekniska nämnden

Miljönämnden

VA SYD

Ärendet

Miljönämnden och tekniska nämnden har av Malmö stads kommunfullmäktige givits uppdraget att kartlägga förekomsten av föroreningar av plats, mikroplast och läkemedelsrester i Malmös vatten samt att lämna förslag på åtgärder. För uppdraget har även kommunalförbundet VA SYD deltagit i arbetet.

I den sammanfattande slutrapporten konstateras att Malmös vatten ska bli renare och utsläppen av föroreningar behöver minskas. Med dag- och avloppsvatten följer bland annat läkemedelsrester, mikroplaster och nedskräpning bidrar till plast i kanaler och kustvatten. Stadens position som kuststad ger goda möjligheter att skapa rena, attraktiva och tillgängliga vattenmiljöer i staden.

Uppdraget

En kartläggning har genomförts för att analysera omfattningen av utsläppen samt vad som kan göras för att åtgärda dem. Kartläggningen bekräftar uppfattningen att Malmö stad har förekomst av makroplaster, mikroplaster och läkemedel i sina vatten. Avseende läkemedel bedöms merparten av föroreningarna hamna i spillvattnet och därmed reningsverken. Avseende mikroplaster bedöms vägtrafiken vara största källan och dagvatten i anslutning till denna vara största spridningsvägen. Den vanligaste förekommande makroplasten i Malmö är cigarettfimpar, vilka snabbt kan brytas ner till mikroplaster. För att få en fördjupad kunskap om den specifika situationen i Malmö krävs längre studier. För mikroplaster och läkemedel behövs även flödesproportionerliga provtagningar. I dagsläget är dock provtagnings- och analysmetodik för mikroplaster inte tillräckligt utvecklade för att kunna ge tillförlitliga resultat.

Arbetet har genomförts genom en arbetsgrupp bestående av representanter från berörda förvaltningar. Arbetet har utmynnat i tre fristående rapporter som var och en ger rekommendationer för framtiden.

- Förekomst av mikroplaster i Malmös vatten
- Utredning av förekomsten av läkemedelsrester i Malmö stad
- Kartläggning av makroplaster i Malmös vatten

Nedan följer förslagen från de tre rapporterna.

MikroplasterFörslag på åtgärder på kort sikt

Ta fram en strategi för hur Malmö stad kan reducera förekomsten av mikroplaster samt övrigt mikroskräp och om möjligt bör strategin inarbetas i Malmö stads befintliga styrdokument.

Förslag är även att genomföra pilotprojekt för att utvärdera olika reningsteknikers effekt på förorenat vägdagvatten samt att det kan vara lämpligt att installera rening i den befintliga staden.

Förslag på åtgärder på lång sikt

Att genomföra en fördjupad kartläggning av källor till och masstransport av mikroplast och övrigt mikrokröp i dag- och spillvatten i Malmö. Detta kräver att provtagning och analysmetodik har utvecklats vidare och blivit kommersiellt tillgänglig.

Läkemedelsrester

Förslag på åtgärder på kort sikt

Förslag är att genomföra en fördjupad kartläggning av källor till och transport av läkemedelsrester med spillvatten i Malmö. Detta förutsätter ett samarbete med Region Skåne. Vidare att utreda vilka sjukvårdsinrättningar, till exempel verksamheter med höga halter av svårnedbrytbara läkemedelsrester i spillvatten och som eventuellt kan vara aktuella för lokal rening och omhändertagande av läkemedelsrester. Slutligen, att genomföra kampanjer för att öka insamligen av utgångna läkemedel istället för att spola ner dem i toaletten.

Förslag på åtgärder på lång sikt

Vid ombyggnation och de därmed obligatoriska omprovningarna av de befintliga tillstånden på reningsverken i Malmö, ska reningssteg för läkemedelsrester inkluderas.

Makroplaster

Förslag på åtgärder på kort sikt

Riktad tillsyn av plasthantering på avfallsanläggningar, byggarbetsplatser och hamnverksamheten, samt andra verksamheter där tillsyn avseende avfallshantering bedöms motverka nedskräpning. Genom riktad tillsyn kan miljönämnden verka för minskad spridning av makroplaster vid källan och därmed minskar behovet av åtgärder i andra led. Vidare, ökad renhållning i allmänhet och specifikt i vatten. Möjligheterna och effektiviteten av insatsstädning och mer riktad städning bör utredas. Arbetet med renhållning ges mer vikt genom tydliga mål, en tänkbar målsättning kan vara inga överfulla papperskorgar och gatubrunnar.

Förslag på åtgärder på lång sikt

Förslag på satsning på kommunikation och beteendeförändring. Växla upp existerande kommunikationsinsatser för att öka medvetenheten kring nedskräpningsproblematiken och minska nedskräpning vid källan genom beteendeförändring. För att åstadkomma beteendeförändringar behövs kontinuerliga och långsiktiga insatser. Vidare att satsningar på minskning av engångsartiklar och utfasning av engångsartiklar av plast inom Malmö stad och under större offentliga arrangemang, både då staden står som arrangör som till exempel Malmöfestivalen, och vid externt anordnade arrangemang. I detta arbete bör även ingå att utreda möjligheterna att förbjuda, minska och påverka användandet av engångsplastpåsar för torghandel.

Stadskontorets bedömning

Kartläggningen av makro- och mikroplast samt läkemedelsrester i Malmös vatten pekar på ett påtagligt problem i Malmö. Stadskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att godkänna redovisningen av budgetuppdraget ”Kartlägga förekomsten av plaster, mikroplaster och läkemedel i Malmös vatten”, samt uppmana tekniska nämnden, miljönämnden samt VA Syd

att, inom befintlig budgetram, arbeta vidare utifrån rapportens rekommendationer. Vid bedömningen av rapportens förslag att ta fram en särskild strategi ska beaktas att Malmö stad enligt de av kommunfullmäktige beslutade riktlinjerna för utformning av Malmö stads styrdokument inte ska ha fler aktiva styrdokument än vad som behövs för att styra verksamheten.

Ansvariga

Micael Nord Näringslivsdirektör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör